

ויזרע יצחק

שנה י"א

<p>פרשת "בלק" הפטרה: "והיה שארית" יו' תמוז תשע"ח</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת י"ב 19:13 י"ג 20:30 י"ד 21:05</p>	<p>ת"א 19:30 ת"ב 20:33 ת"ג 21:03</p>	<p>חיפה 19:25 20:35 21:07</p>
---	--	--	---	---

הגיגים לפרשת השבוע

"ותרא את מלאך ה' וזרבו עליופה בידו" (במדבר כג' כז)

מדגיש הרמב"ן שאין כוונת הכתוב כאן לומר שהאתון ראתה את המלאך או את חרבו, אלא רומז לנו הכתוב שהיות שהמלאך היה מוכן להכות באתון היא נתקפה בחרדה גדולה עד שנדמה לה כאלו באים לשחוט אותה. ואם תאמר הרי מצאנו בתורה שהמלאכים נראים בדמות אנשים, וגם הבהמות יכולות לראות אותם, אם כן, איך זה שבלעם לא ראה את המלאך, ולא הוכה גם הוא בסנוורים? אלא חייבים לומר שהיה כאן נס שהאתון השיגה בעיניה את המלאך כמו שנוסף בה כוח הדיבור, ומה שלא הזכיר הכתוב "ויגל ה' את עיני האתון" כפי שנאמר אצל בלעם הוא משום שכל העניין כולו אצל האתון היה נס גדול כבריאה חדשה ואין זה נקרא גלוי עיניים בלבד. אמנם חז"ל (אבות ה' ו) הזכירו רק את הנס של פתיחת הפה של האתון "פי האתון".

"לא הביט און ביעקב" (במדבר כג' כא)

מבאר ה"אור החיים" הקדוש על פי המובא בזוהר שכאשר האדם חוטא נרשם רושם באיבר שבו האדם ביצע את העבירה, והדבר עושה את האיבר פגום, ופירושו המילה "און" הוא הכח הרע הנמשך מהעבירה, כדרך שנאמר "לא פעלתי און" (משלי ל' כ), וכן כתוב "יוליכם ה' את פועלי האון" (תהלים קכה' ה), לכן אומר כאן בלעם "לא הביט און", שהכוונה לרושם שנוצר מהפעולות הרעות שהוא אינו בנמצא אפילו "ביעקב" שכך מכונה המון העם, משום שכולם נשמרים מעשות רע, למרות שיתכן שיטעו הם מדרך השכל בכל זאת לא נקבע בנפשם האון, שהוא חלק הרע של העבירה, כפי שאומר הכתוב "כלך יפה רעיתי ומום אין בך" (שה"ש ד' ז), כלומר החטא עושה בו מום קבוע אלא רק מעט לכלוך שעובר על ידי רחיצה והדחה.

"ה' א-לקיו עבמו ותרועת מלך בו" (במדבר כג' כא)

"מלכיות תלת הוא דהוין: "ה' א-לקיו עמו ותרועת מלך בו" (במדבר כג' כא), "ויהי בישורון מלך" (דברים לג' ה), "ה' ימלוך לעולם ועד" (שמות טו' יח) (ראש השנה לב):

מצטט ה"משך חכמה" את הר"ן שכותב שרבינו האי גאון אומר שהגמרא לא מביאה את הפסוקים לפי הסדר במקרא למרות שבפועל אנו אומרים את הפסוקים לפי הסדר שבמקרא. חולק עליו ה"משך חכמה" וטוען שנראה שהגמרא מסדרת את הפסוקים דווקא בסדר הזה שהוא לפי הסדר של: "ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך לעולם ועד", דהיינו קודם בזמן "הוזה", אחר כך בזמן "עבר" ואחרי זה בזמן "עתיד". לכן "ה' א-לקיו עמו ותרועת מלך בו" שהוא בזמן "הוזה" מופיע קודם, אחרי זה "ויהי בישורון מלך" שהוא בזמן "עבר", ולבסוף "ה' ימלוך" שיהיה ב"עתיד". ומסביר שהטעם הוא שההשגה בזמן "הוזה" היא מוחשית, ולכן ל"הוזה" יש דין קדימה על ה"עבר", שהוא בכוח הזכירה מציין את מה שכבר היה. וה"עבר" קודם ל"עתיד" משום שהעתיד אינו מוגדר בשכל באופן מדויק ואמיתי כמו העבר אלא הוא רק בדרך השערה והדמיון. כך ססידור הפסוקים הוא לפי חוזק ההשגה וההרגשה. כעין זה סודרו הפסוקים בתפילת יום הכיפורים. בתחילה אומרים: "אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני" (ישעיה מג' כה) שזה ב"הוזה", אחר כך נאמר: "מחיתי כעב" (ישעיה מד' כב) שזה ב"עבר", ובסוף נאמר: "כי ביום הזה יכפר עליכם" (ויקרא טו' ל) שזה בזמן "עתיד".

נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

הרב אביחי ניסן רונצקי ז"ל בר חיה טו' ניסן

אהרון כהן בר מסעודה ז"ל נלב"ע ב' אדר **תנצב"ה** אברהם נחמיאס בר שמחה ז"ל נלב"ע ו' שבט

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"ויג'ר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" (במדבר כב' ג)

מהכתובים נראה שבלק ראה, "וירא בלק", העם פחד, "ויגר מואב", ובלק שלח מלאכים אל בלעם, "וישלח מלאכים". רבינו החיד"א מסביר ב"נחל קדומים" את פחדו של העם ואומר שמצד אחד, העם יודע על ציווי ה' לבני ישראל "אל תצר את מואב" (דברים ב' ט), ומצד שני, הנה הם רואים בתמיהה כיצד בני ישראל נלחמים עם סיחון ועוד כובשים ממנו את ארצו שהיתה שייכת למואב והגיעה לידי סיחון בגזל. אמנם גם בלק ראה זאת אך הוא הבין שהטעם שבני ישראל כבשו את ארץ מואב מסיחון הוא, כמו שאמרו חז"ל ש"עמון ומואב טהרו בסיחון" (גיטין לח). כלומר ברגע שהשטח עבר לידי סיחון הרי שהותר לישראל לכבוש אותו, ולכן בלק לא פחד. אבל העם כן פחדו משום שהם סברו, לפי דעתם, שאין זה טעם מספיק ש"עמון ומואב טהרו בסיחון", כי סוף סוף היה זה גזל בידו, אלא שעם ישראל נתפסו לעילה קלושה זו על מנת לכבוש את מואב למרות שאין זה כדין. וכעת היות שהמלך שלהם, בלק, איננו מואבי הם ימצאו בזה עילה ויאמרו שהמלך הוא השליט על הארץ, והם נלחמים נגד בלק ולא נגד מואב, ויקחו ממנו את הארץ מהטעם שהמלך אינו מואבי ובמצב זה מותר לקחת ממנו את כל הארץ כי הוא המולך והשליט. וזה מה שנאמר "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא", כלומר הם התייראו מהסיבה שבלק, "רב הוא", הוא מלך ואינו מואבי, "ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא", כלומר כל החשש והפחד נובע מהסיבה שבלק היה מלך למואב והוא אינו מואבי. ובראות בלק את יראת העם שהיו יראים ונבוכים הוכרח לשלוח מלאכים אל בלעם.

"ענתה ילזכו הקהל... כלזורך העוור את ירק השדה" (במדבר כב' ד)

מבאר ה"אלשיך" הקדוש, שדרך האכילה של השור שונה משאר בעלי החיים. בראות השור את ירק השדה הוא מוציא מפיו החוצה את לשונו, העשויה כמגרה ומגל, והיא חותכת את העשבים ומכניסה אותם לפיו והוא אוכל. יוצא שבאמצעות הלשון השור קוצר את הירק ולוחך אותו, כך, אומר בלק, ילחכו הקהל בלשונם. כי "הקול קול יעקב", כלומר, לא כמו שאמרו המדיינים שכוחו של מושיעם של ישראל הוא בפה, אמנם זכות המושיע רבה מזכותם של המון העם, אבל גם זכות הרבים, כאשר הם מאוחדים, רמוז במילה "הקהל", היא רבה מאוד והקב"ה נשמע להם.

"כלזורך העוור את ירק השדה" (במדבר כב' ד)

"ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" (דברים יא' טו)

מבאר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שהקב"ה קילל את האדם הראשון "ואכלת את עשב השדה" (בראשית ג' יח), ומסביר את הקללה על פי הידוע שכל מה שהאדם אוכל יש בו מצוות, כלומר, התבואה תלויה במעשים של האדם, לחרוש ולקצור, ויש במעשים אלו מצוות, בשעת חרישה נאמר: "לא תחרוש בשור וחרמור יחדיו" (דברים כב' י), ובשעת זריעה יש מצות "לא תזרע כלאים" (דברים כב' ט), יוצא שעל ידי המצוות מעלה האדם את הניצוץ שיש במאכל ההוא, וכן בכל המאכלים שיש בהם מצוות. אבל בעשב השדה, שאינו נזרע על ידי האדם, אין בהם עשיות של מצוות, ואין אפשרות להעלות אותם על ידי אכילתם, וזוהי הקללה שקילל הקב"ה את האדם הראשון, שיאכל מאכל שאין בו שום מצווה שיוכל האדם בעזרתה להעלות את הניצוץ שיש בתוך המאכל. וזה מה שרמז הכתוב "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", כי כשהבהמה אוכלת את העשב, והאדם אוכל את הבהמה, ובאכילת הבהמה יש בה את מצות השחיטה, ושאר מצות הקשורות לאכילת בשר, יוצא על ידי זה שגם לעשב שהבהמה אכלה יש עלייה, כי הבהמה אוכלת את עשב, והאדם האוכל את בהמה לאחר עשיית המצוות, הוא מעלה את העשב גם כן.

"כי התעללתי בך" (במדבר כב' כט)

רבינו בחיי תמיה על שרי מואב ועל שני הנערים שהלכו עם בלעם שראו את הפלא הזה, שהאתון פתחה את פיה, ולא שאלו שום שאלה ולא אמרו מאומה, ומתוך שיתכן הדבר ששרי מואב והנערים הקדימו בהליכה את בלעם כך שהוא נשאר לבדו בעת שאירע לו הנס הזה, ולכן לא ראו דבר כי הם לא היו באותו המעמד, גם אם נאמר שכולם היו באותו המעמד עדיין יתכן שהם לא ראו ולא שמעו ורק בלעם לבדו שמע וראה כשם שזה קורה לאנשי רוח הקדש, כפי שכתוב "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה, והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה" (דניאל י')

"איתן מושבך ושיים בסלע קנך" (במדבר כד' כא)

לפי ה"ספורנו" אומר כאן בלעם לקיני, "איתן מושבך", אתה התיישבת עם ישראל כשהם היו בארץ איתן, במדבר, בארץ לא זרועה, לכן, בזכות המעשה הזה, "ושיים בסלע קנך", גם כאשר עם ישראל יהיו גבוהים וחזקים עדיין יהיה קנך עמם כמו שאמרו חז"ל "מי שגר אתך בעניותך, עליך יפול בעשירותך"

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 30-21:30

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315